

Катерина Кустовська
Одеський національний політехнічний університет,
Одеса, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВІРНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Розглянуто особливості правового забезпечення інформаційної діяльності в Україні, визначено специфіку договорів на створення інформаційної продукції та надання інформаційних послуг.

Ключові слова: *правове забезпечення, інформаційна діяльність, інформаційний продукт, інформаційні послуги, договір.*

Рассмотрены особенности правового обеспечения информационной деятельности в Украине, определена специфика договоров по созданию информационного продукта и предоставления информационных услуг.

Ключевые слова: *правовое обеспечение, информационная деятельность, информационный продукт, информационные услуги, договор.*

Describes the features of the legal support of information activities in Ukraine, defined specificity contracts on creation of information products and information services.

Keywords: *legal support, information activities, information products, information services, contract.*

Побудова інформаційного суспільства, зокрема, курс інтеграції України до Європейського Союзу, зумовлюють величезну кількість проблем, пов'язаних значною мірою, з потребами адаптації законодавства до сучасних умов суспільного розвитку. Ефективна організація інформаційної діяльності в суспільстві можлива тільки за умов її адекватного правового забезпечення. Основи вітчизняного законодавства про інформаційну діяльність і права інтелектуальної власності задекларовані в Конституції України. Так, згідно зі ст. 34, кожному громадянину гарантується право на свободу думки і слова, вільне вираження своїх поглядів і переконань. Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб — на свій вибір. Здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадянського порядку.

Правове регулювання інформаційного забезпечення суб'єктів інформаційної діяльності представлено загальними нормами

цивільного та господарського права, законами "Про інформацію", "Про захист інформації в автоматизованих системах", "Про державну таємницю", які охоплюють окремі аспекти інформаційної діяльності, а саме, захист державної таємниці, порядок ліцензування та сертифікації, захист інформації в автоматизованих системах, доступ до інформації, захист авторських прав, діяльність засобів масової інформації і т.д.

Закон України "Про інформацію" закріплює право громадян України на інформацію, закладає правові основи інформаційної діяльності. *Інформаційна діяльність* – це сукупність дій, спрямованих на задоволення інформаційних потреб суб'єктів інформаційних правовідносин. З метою задоволення цих потреб органи державної влади, місцевого самоврядування створюють інформаційні служби, системи, мережі, бази й банки даних. Порядок їх формування, структура, права і обов'язки визначаються Кабінетом Міністрів України або іншими органами державної влади, а також органами місцевого й регіонального самоврядування. Держава зобов'язана постійно дбати про своєчасне створення, належне функціонування й розвиток інформаційних систем, мереж, банків і баз даних у всіх напрямках інформаційної діяльності. Основними напрямками інформаційної діяльності є: політичний, економічний, соціальний, духовний, екологічний, науково-технічний, міжнародний тощо. Держава гарантує свободу інформаційної діяльності за цими напрямками всім громадянам та юридичним особам у межах їхніх прав і свобод, функцій і повноважень. Основними видами інформаційної діяльності є створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорона та захист інформації [1].

Об'єктом правовідносин в інформаційній сфері виступає не сама інформація, а *інформаційний продукт* та *інформаційна послуга*. Для їх правової охорони можуть застосовуватися норми речового права (книга, архів, бібліотека), норми авторського права (бази даних, літературні твори). Вони також можуть охоронятися шляхом встановлення умов, при дотриманні яких гарантується захист цивільно-правовими способами (наприклад, службова і комерційна таємниці). Ці умови включають, насамперед, встановлення режиму обмеженого доступу до конкретних видів інформації.

Уся сукупність договорів, що застосовуються для регулювання інформаційних правовідносин в практиці господарської діяльності, поділяється на два види: *договори на створення інформаційної*

продукції та договори на надання інформаційних послуг. В залежності від виду договірних відносин до кожної групи договорів застосовуються відповідні норми цивільного права [2].

Договір на надання інформаційних послуг є різновидом договору підряду. Правовідносини з надання підрядних послуг регулюються ст.ст.332-352 Цивільного кодексу України. Предметом такого договору є інформаційна послуга. Виконавець повинен надати послуги належним чином якісно і у визначений термін. Якість наданих послуг має відповідати завданням Замовника. Факт надання послуг замовнику оформляється актом або іншим документом, що свідчить про виконання робіт і відсутність претензій до якості надаваних послуг. Сторонами у договорі є Замовник (Клієнт) і Підрядник (Виконавець). Обсяг інформаційних послуг, що надаються споживачам, з кожним роком збільшується, з'являються нові види та різновиди договорів на інформаційне обслуговування. Інформаційні послуги включають широкий спектр підрядних робіт у сфері інформаційних технологій. Питання якості поданої інформації регулюються ЦК України та Законом "Про захист прав споживачів". Всю відповідальність, пов'язану з коректністю представленої або опублікованої інформації, несе Виконавець. У договорі на створення інформаційного продукту і договорі на надання інформаційних послуг повинні бути обумовлені авторські права на передану інформацію, які можуть визначатися таким *типовим формулюванням*: «Цим Договором Виконавець передає замовнику авторські права на відтворення, запис, оприлюднення, поширення інформаційного продукту. Виняткові авторські права на інформаційний продукт і його опис належать Замовнику. Цим Договором Замовник надає Виконавцю право використовувати інформаційний продукт тільки для цілей виконання цього Договору або інших договорів, укладених між сторонами. Виконавець не має права передавати інформаційний продукт третім сторонам або розміщувати його на комп'ютерах з публічним доступом.» [3].

Крім того, у договорі доцільно вказати носій, який може використовуватися для передачі інформації і порядок оформлення здачі-приймання робіт із зазначенням даного носія інформації, так як сторони можуть використовувати для комунікацій електронну пошту, магнітні носії та ін. Важливим моментом в договорі на надання інформаційних послуг є питання конфіденційності інформації. Договір може бути розірваний достроково у разі невиконання однією із сторін умов договору, з відшкодуванням понесених збитків.

Своєчасне і належне оформлення договірних правовідносин в сфері виробництва інформаційної продукції, виконання кожною із сторін прийнятих на себе зобов'язань згідно з умовами договору, є важливою передумовою для досягнення сторонами конкретних цілей і кінцевих результатів [3].

Суб'єктами *договору на створення інформаційного продукту* є замовник і виконавець. Нерідко виробник інформаційного продукту одночасно є і постачальником продукції (товару) на ринок, а покупець - одержувачем та користувачем. Предметом договору на створення інформаційної продукції є виготовлення і передача замовнику програмного забезпечення, ноу-хау, науково-технічної та іншої інформаційної продукції. У договорі має бути визначено строк, протягом якого здійснюється виготовлення інформаційної продукції, календарний план робіт, зміст і терміни виконання основних етапів роботи, перелік робіт для кожного етапу. Приймання і оцінка науково-технічної продукції здійснюється згідно з вимогами технічного завдання. При завершенні робіт оформляється акт здачі-приймання, передбачений технічним завданням та умовами договору, який є підставою для оплати договору. За невиконання або неналежне виконання зобов'язань за цим договором Виконавець та Замовник несуть майнову відповідальність згідно з чинним законодавством. Відповідальність у договорі може бути встановлена за:

- порушення термінів виконання або оплати окремих етапів або дорученої роботи в цілому;
- неусунення недоліків у термін, погоджений сторонами; несвоєчасну приймання результатів окремих етапів чи роботи в цілому;
- прострочення оплати рахунку або перерахування авансу; розголошення конфіденційної інформації; порушення прав власності на інформаційну продукцію; інші умови на розсуд сторін.

До інших умов договору належать умови дотримання прав сторін на створювану (що передається) інформаційну продукцію після закінчення договору.

Особливістю договору на створення інформаційної продукції є застосування різних типів встановлення винагороди - у вигляді твердої ціни, у вигляді роялті, у вигляді авторської винагороди та ін.

Відповідальність за невиконання або неналежне виконання договірних зобов'язань один перед одним несуть безпосередньо сторони за договором, а не особи, на яких вони поклали виконання зобов'язань. Останні безпосередньо можуть відповідати перед

відповідною стороною за договором за порушення фактично виконуваних ними обов'язків лише у випадках, спеціально передбачених законодавством (наприклад, виробник за відправку недоброякісної продукції або товару) [3].

Отже, варто відзначити, що в Україні створено достатню законодавчу базу для здійснення державної інформаційної політики. Для регулювання інформаційних правовідносин використовуються договори на створення інформаційної продукції та договори на надання інформаційних послуг, доцільність використання яких зумовлюється специфікою певного виду інформаційної діяльності.

Література

1. Жарких, В. Ю. Правове регулювання інформаційної діяльності: Навч.посіб. / [В.Ю. Жарких, О.С. Білоусов, Д.Д. Татакі та ін.]. — К.: Каравела, 2012. — 214 с.
2. Марущак, А. І. Інформаційне право України: Підручник / А.І. Марущак. — К.: Дакор, 2011. — 456с.
3. Письменский, А. А. Информационное право Украины. Законодательство, комментарии, перспективы: Учебник / А. А. Письменский – Харьков: Бизнес Информ, 1996. — 472 с.

Лариса Ященко, Юлія Московська
Одеський національний політехнічний університет
Одеса, Україна

ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ВИМОГ ДО АНАЛІТИЧНОГО ЗВІТУ ДЛЯ КЕРІВНОЇ ЛАНКИ БІЗНЕС- СТРУКТУРИ

***Анотація:** Розглядаються теоретичні та практичні аспекти створення аналітичного документу для керівної ланки бізнес-структури, на основі якого приймаються управлінські рішення. Наводиться приклад практичної оптимізації формату аналітичного звіту як синтезу текстових та візуальних засобів.*

***Ключові слова:** прийняття управлінського рішення, бізнес-сфера, аналітичний звіт, текстовий формат, візуалізація даних*

***Аннотация:** Рассматриваются теоретические и практические аспекты создания аналитического документа для руководящего звена*